

**Uchwała Nr III/19/14
Rady Miejskiej w Karlinie
z dnia 29 grudnia 2014 roku**

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny i Opieki nad Dzieckiem w Gminie Karlino na lata 2015 - 2017

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594 z późn. zm.) oraz art. 176 pkt 1 w zw. z art. 179 ust.2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013 r. poz. 135 z późn. zm.), Rada Miejska w Karlinie uchwala, co następuje:

§1. Uchwala się „Gminny Program Wspierania Rodziny i Opieki nad Dzieckiem w Gminie Karlino na lata 2015 – 2017”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Karlina.

§3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązywania od dnia 1 stycznia 2015 roku.

**PRZEWODNICZĄCA
RADY MIEJSKIEJ**
Beata Klepąszewska

Gminny Program Wspierania Rodziny i Opieki nad Dzieckiem w Gminie Karolino na lata 2015 - 2017

I. Wprowadzenie i diagnoza problemu

Faktem jest, że każda rodzina pozostawiona bez pomocy w kręgu dysfunkcji, to zaniedbany, pozostawiony sobie „kapitał ludzki”, niewykorzystany potencjał następnego pokolenia. Sytuacja demograficzna wskazuje, że żadne społeczeństwo nie może pozwolić sobie na takie straty. Nie czekając na systemowe zmiany, ustalenie standardów, pokonanie kolejnego kryzysu teraz, już trzeba uruchomić całą aktywność, siły, środki środowiska i wykorzystać dostępne metody działania w zakresie wzmocnienia i rozwoju rodziny.

Przedstawiany program ukierunkowany jest na wzmocnienie elementów środowiskowej pracy z rodziną, poszerzenie dostępności usług w postaci poradnictwa specjalistycznego (psychologicznego, prawnego, rodzinnego), wczesnej interwencji w rodzinach zagrożonych utratą swoich naturalnych funkcji, a także intensywnej, wszechstronnej pomocy rodzinie biologicznej dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej. Każde działanie planowane w ramach programu, uwzględnia możliwości rozwojowe rodziny i jej zdolności do przezwycięzania braków i pokonywania trudności. Należy podkreślić, że działania na rzecz rodziny, to działania na rzecz całego środowiska, a wspieranie rodziny przyczynia się do rozwoju wzmocnienia więzi w całej społeczności lokalnej.

Zawarte w niniejszym programie propozycje pomocowe wspierają rodzinę naturalną w jej rozwoju i prawidłowym funkcjonowaniu; obejmują pomoc rodziny niezaradne, zagrożone różnego typu patologiami, dysfunkcyjne oraz dzieci i młodzież zagrożoną niedostosowaniem społecznym.

Realizacja programu przebiegać będzie w toku bieżącej pracy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karlinie.

Odbiorcą oferty przedstawianego programu jest rodzina i dziecko w niej wychowywane a wskazaniem udzielenia wsparcia jest sposób i poziom realizacji przez rodzinę swoich funkcji. Wyraźnie wyodrębnić można trzy poziomy funkcjonowania rodziny;

- *rodziny normalne* charakteryzujące się pełnym składem osobowym, naturalną więzią biologiczną między rodzicami i dziećmi;
- *rodziny zdeorganizowane* charakteryzują się trwałymi zaburzeniami struktury (rozwód, separacja, samotne rodzicielstwo, porzucenie), do tej grupy zaliczono również rodziny rozbite przez śmierć jednego z małżonków. W rodzinach zdeorganizowanych związki emocjonalne dzieci z rodzicami cechuje często obojętność lub ostro manifestowana oziębłość.

- rodziny zdemoralizowane (mogą być pełne lub zdeorganizowane), ich dominującymi elementami są konfliktowe stosunki wewnątrzrodzinne oraz dostarczanie przez rodziców negatywnych wzorców zachowań i wartości. Role w tych rodzinach są poważnie zdeorganizowane w związku, z czym dochodzi do zaburzeń w wychowawczo - opiekuńczym funkcjonowaniu tych środowisk rodzinnych.

2. Rodzina, jako podstawowe środowisko wychowawcze.

Okres zmian, które nastąpiły w Polsce, doprowadził do zachwiania stabilizacji systemu rodzinnego. Diagnozy wskazują, że dominującymi problemami społecznymi występującymi na terenie Gminy Karlino są: bezrobocie, ubóstwo, niezaradność w sprawach życiowych (dziedziczna i nabyta), alkoholizm, różnice społeczne i materialne, problemy ludzi starszych, wzrost agresji i radykalizacji przemocy wśród dzieci i młodzieży.

Przyczyny, dla których rodziny (liczba) zwracały się o pomoc materialną w latach 2012 – 2014

Tabela 1. Analiza sytuacji życiowej osób objętych pomocą MGOPS w Karlinie. Opracowanie własne.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin						Liczba osób w rodzinach		
	ogółem			w tym na wsi			2012	2013	2014 (do 30.06.)
	2012	2013	2014 (do 30.06.)	2012	2013	2014 (do 30.06.)			
Ubóstwo	378	408	326	154	173	120	1 539	1 700	1 126
Bezrobocie	349	391	300	144	157	152	1 521	1700	1 110
Długotrwała choroba	74	101	93	39	49	33	299	367	254
Niepelnosprawność	53	51	37	22	19	15	136	167	96
Bezdomność	17	12	9	3	2	2	15	12	10
Schronienie	1	2	1	0	0	0	1	2	1
Alkoholizm	51	47	42	10	12	9	117	117	82
Bezradność opiekuńczo - wychowawcza i prowadzenia gospodarstwa domowego	89	103	80	35	36	36	560	616	429
w tym:									
rodziny niepełne	58	61	46	18	15	16	306	308	200
rodziny wielodzietne	30	40	37	19	22	23	286	304	253
Potrzeba ochrony macierzyństwa	78	65	57	30	31	30	473	455	373
w tym: wielodzietność	76	63	55	30	30	30	473	446	366

Wymienione powyżej zagrożenia współczesnej rodziny prowadzić mogą do wykluczenia społecznego, które stało się istotnym elementem polityki społecznej. Kwestią szczególnej troski na terenie Gminy Karlino jest problematyka ochrony rodziny. Dzieci są szczególną grupą społeczną, która nie posiada wystarczających zasobów własnych jak i materialnych by móc samodzielnie zaspokoić swoje potrzeby. W przypadku dysfunkcyjności rodziny dziecko ma prawo do specjalnej ochrony i pomocy państwa. Wszelkie zadania służb i instytucji pracujących na rzecz dobra dziecka i rodziny powinny być zintegrowane i uwzględniać prawo do zachowania tożsamości dziecka i jego prawa do utrzymania kontaktów z rodziną. Działaniom profilaktycznym, mającym na celu stworzenie dziecku odpowiednich warunków życia w jego środowisku rodzinnym, muszą towarzyszyć działania na rzecz doskonalenia i rozwoju różnych form pieczy zastępczej. Powinny mieć one charakter okresowy i wszędzie tam, gdzie jest to możliwe, zmierzać do integracji dziecka z jego rodziną. Wśród instytucji sprawujących pieczę zastępczą nad dzieckiem szczególnie miejsce powinny zajmować rodzinne formy.

Gmina Karlino od kilku lat prowadzi wiele inicjatyw na rzecz wspierania rodziny m. in. poprzez realizację działań podejmowanych przez jednostki organizacyjne oraz stowarzyszenia funkcjonujące na terenie gminy. W dniu 27 maja 2014 r. Rada Ministrów podjęła uchwałę nr 85 w sprawie ustanowienia rządowego programu rodzin wielodzietnych (M.P. poz. 430), oraz przyjęła rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 maja 2014 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu dla rodzin wielodzietnych (Dz. U. poz. 755). W związku z tym od dnia 16 czerwca 2014 r. pełnoletni członek rodziny wielodzietnej może złożyć wniosek o wydanie Karty Dużej Rodziny. Kartę przyznaje wójt, burmistrz lub prezydent miasta ze względu na miejsce zamieszkania członka rodziny wielodzietnej.

2.1. Formy opieki.

Opierając się na założeniach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina poszerzyła swoją działalność, między innymi o powołanie instytucji asystenta rodziny i rodziny wspierające. Rola asystenta rodziny zaczyna się już na etapie profilaktyki i polega na aktywnym wspieraniu rodziny. Zadaniem asystenta jest całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, zagrożonych różnymi dysfunkcjami. Asystent reaguje na sygnały wskazujące na powstawanie w rodzinie problemów związanych z jej prawidłowym funkcjonowaniem, otrzymywane z różnych źródeł: pracownika socjalnego, pedagoga szkolnego, z policji czy też od pielęgniarki środowiskowej. Celem pracy asystenta rodziny będzie osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny.

Powyższe działania wzmocnione będą przez rodziny wspierające. Rodzina w kryzysie będzie mogła skorzystać, przy wypełnianiu funkcji opiekuńczych, wychowawczych i społecznych, ze wsparcia ze strony innej rodziny ze środowiska lokalnego. Tak więc pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Rolą rodziny wspierającej będzie pomoc rodzinie przeżywającej trudności

w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego, kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Istotą jej działania będzie ścisła współpraca z przyjętego i zaakceptowanego planu pomocy rodzinie, tym samym zakłada się zasadę dobrowolności i akceptacji działań przez rodzinę.

W przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania dziecka przez rodzinę powiat organizuje pieczę zastępczą w formie rodzinnej i instytucjonalnej. Do zadań Gminy w myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy ponoszenie częściowych wydatków związanych z pobytem dziecka w wyżej wskazanych formach pieczy zastępczej:

- 10 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w trzecim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

2.2. Rodziny dysfunkcyjne – uzależnienia, przemoc.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem, które kształtuje osobowość dziecka, system wartości, poglądy i styl życia. Rodzice zawsze są wzorem dla dzieci, także wtedy gdy tym wzorem nie powinni być. W przypadku rodzin dezorganizowanych, rodzina nie jest w stanie realizować swych podstawowych funkcji, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Uzależnienia i przemoc domowa często są powiązane z sobą, są przyczyną i objawem dysfunkcji rodziny. Problemy te są głęboko skrywane przez rodzinę - trudno się przyznać, że najbliższa osoba dopuszcza się przemocy, krzywdzi na różne sposoby. Ukrywanie problemu nie poprawia sytuacji ofiar czy osób współuzależnionych, akty przemocy powtarzają się a uzależnienie pogłębia. To bardzo bolesny i poważny problem społeczny, cierpią z jego powodu całe rodziny, szczególnie traumatyczne przeżycia towarzyszą dzieciom, które powielają w dorosłym życiu zachowania, jakich padli ofiarami lub byli świadkami. Często problemy te zauważalne są na zewnątrz dopiero wówczas, gdy nasilają się problemy wychowawcze z dziećmi, proces degradacji psychicznej jest już bardzo zaawansowany, a często dopiero wtedy, gdy dochodzi do zagrożenia życia.

Problemem przemocy w rodzinie na terenie Gminy zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny skupiający wśród swoich członków przedstawicieli instytucji i organizacji pozarządowych działających na rzecz przeciwdziałania temu zjawisku.

Tabela 2. Liczba procedur Niebieskiej Karty. Opracowanie własne MGOPS.

rok	Liczba formularzy Niebieska karta A, które wpłynęły do przewodniczącego ZI	w tym zgłoszonych przez:				
		policję	pomoc społeczną	gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych	oświatę	ochronę zdrowia
1	2*	3	4	5	6	7
2012	5	2	1	0	2	0
2013	14	6	7	0	1	0
2014 (do 30.06.)	9	6	2	0	1	0

2.3. Dzieci i młodzież zagrożona niedostosowaniem społecznym.

Niedostosowanie społeczne to bardzo złożone pojęcie, na które składa się wiele kryteriów. Zjawisko zaburzeń w zachowaniu i patologii uwarunkowane jest głównie; **środowiskiem rodzinnym** - jeżeli rodzina jest zdeorganizowana, dotknięta patologią to więzi między rodzicami i dziećmi są poważnie osłabione, dzieci boleśnie odczuwają wyobcowanie i odtrącenie. Rodziny takie są ogromnym zagrożeniem dla dobra swoich dzieci. Dla dziecka życie w takiej rodzinie jest ogromną krzywdą, dziecko stara się przeżyć w traumatycznych warunkach, które powodują, że staje się pełne agresji skłonne do łamania norm prawnych i moralnych. W rodzinach takich często dochodzi do zaburzeń rozwoju dziecka, zaniżenia osiągnięć w nauce, zaniżonych aspiracji społecznych.

środowiskiem szkolnym – które jest drugim ważnym dla dziecka środowiskiem rozwoju. Szkoła może stać się pierwotnym źródłem zaburzeń rozwoju ucznia. Czynniki szkodliwymi mogą być nieprawidłowe warunki życia szkolnego (przeludnienie klas, złe warunki lokalowe) oraz niedostosowany do możliwości dziecka system wymagań, nieprawidłowy sposób ich realizacji, niekorzystne dla procesu dydaktyczno- wychowawczego cechy nauczyciela-wychowawcy;

środowiskiem rówieśniczym - grupy rówieśnicze mają ogromny wpływ na zachowanie dziecka. Ustalają swoje zasady postępowania i zachowania, wysoko cenią siłę fizyczną, spryt, odwagę, zuchwałość, a często bezwzględność i pogardę dla ludzi. Członkowie takich grup często w sposób dezaprobowany społecznie manifestują swoją odrębność. Prowadzić to może do konfliktów z prawem, ucieczką w alkohol czy narkotyki. Grupy rówieśnicze tworzą się spontanicznie, zwykle w bliskości miejsca zamieszkania i przyciągają dzieci pozbawione zainteresowania rodziców, zaniedbane, szukające akceptacji poza domem.

2.4. Seniorzy – miejsce w rodzinie, zaburzenia relacji.

Zmiany strukturalne mają poważne następstwa dla życia rodzinnego starszych osób. Dotyczą one nie tylko opieki nad seniorami, ale zakresu kompetencji i wzajemnych powinności poszczególnych pokoleń. Są to też zmiany tradycyjnych ról rodzinnych, systemu wartości i więzi rodzinnej której podstawą jest więź oparta na warstwie emocjonalnej. Zakres powinności rodziny powoli się zawęża. Osoby starsze mają poczucie bycia ciężarem. Oddalenie i rozdziewięki międzypokoleniowe oraz brak wzajemnego zrozumienia rodziców i dzieci istniały zawsze, jednak z powodu dokonujących się zmian cywilizacyjnych, kulturowych i obyczajowych zaostrzyły się. Zanikły lub uległy ograniczeniu te funkcje, które dawały szansę seniorom na bycie ważnym i pełnosprawnym członkiem:

- prace na rzecz gospodarstwa domowego, zakupy, gotowanie, sprzątanie, reperacja odzieży,
- opieka, nauczanie i wychowanie dzieci (żłobek, przedszkole, zerówka)

Rodzina dla seniorów ma ogromne znaczenie. W początkowej fazie swej starości pomagają swoim dzieciom w opiece i wychowaniu potomstwa, w prowadzeniu domu. W miarę przybywania lat sami wymagają opieki i troski, najczęściej taką pomoc uzyskują od bliskich, jest to pomoc finansowa, wykonanie ciężkich prac domowych. Wzajemna pomoc jest wyrazem miłości, przywiązania, odpowiedzialności za członków rodziny i może wynikać z poczucia obowiązku lub obawy przed opinią społeczną. Często spaja rodzinę, ale często może być przyczyną konfliktów, wyzyskiwania i agresywnych zachowań. Jeśli zachowania te często się powtarzają to wymagają interwencji odpowiednich służb lub działania stosownych instytucji.

3. Cele programu

Działanie pomocowe kierowane do dziecka i rodziny powinny opierać się na następujących zasadach :

- bliżej rodziny naturalnej – bez konieczności izolacji dziecka
- bliżej dziecka – najlepiej w rodzinie
- wcześniej – zanim problemy urosną i staną się trwałe
- lepiej – wykorzystując potencjał fachowców i najlepiej kadry aktualnie pracującej nad określonymi problemami z określonymi środowiskami
- krócej – tak, by nie uzależniać od pomocy
- taniej – unikanie form instytucjonalnej opieki na rzecz usług w środowisku lokalnym.

Przyjęcie powyższych zasad daje szansę na stworzenie jednolitego systemu wszechstronnej profilaktyki i pomocy środowiskowej umożliwiającej poprawne funkcjonowanie rodziny.

Cel główny: tworzenie warunków dla rozwoju rodziny i opieki nad dzieckiem. Poprawa jakości życia dzieci poprzez rozwój aktywności własnej oraz zapobieganie marginalizacji rodzin.

Cele szczegółowe:

- 1) wspieranie rodzin naturalnych w ich funkcjach opiekuńczych i wychowawczych oraz odzyskiwaniu zdolności do wypełniania tych funkcji.

Działania :

- zwiększenie własnej aktywności rodzin w zakresie poprawy trudnej sytuacji (także w ramach prowadzonej pracy socjalnej, korzystania z poradnictwa specjalistycznego),
- szeroka informacja o kierowanej do rodzin ofercie świadczeń i usług środowiska lokalnego.

Realizatorzy :

Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, szkoły, Program SOS Wiosek Dziecięcych Karlino.

- 2) zapobieganie umieszczaniu dzieci w opiece zastępczej poprzez kompleksowe wsparcie rodzin zagrożonych dysfunkcją i dysfunkcyjnych.

Działania :

- prowadzenie kompleksowej zindywidualizowanej pracy socjalnej z rodzinami dysfunkcyjnymi i zagrożonymi dysfunkcją – kierowanie do rodzin asystenta rodziny,
- dążenie do reintegracji rodziny,
- współpraca z instytucjami, stowarzyszeniami, organizacjami pozarządowymi na rzecz dziecka i rodziny,
- podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej,
- budowa grup wsparcia dla rodzin, szczególnie borykających się z problemem uzależnienia oraz problemami opiekuńczo – wychowawczymi,
- realizacja projektów dla rodzin dysfunkcyjnych ; celem tych projektów będzie nabycie przez rodziców biologicznych umiejętności prawidłowego funkcjonowania w życiu rodzinnym.

Realizatorzy : Ośrodek Pomocy Społecznej, GKPiRPA, Program SOS Wiosek Dziecięcych Karlino.

- 3) sprawowanie opieki nad osobami starszymi zgodnie z ich potrzebami.

Działania:

- współpraca z instytucjami, stowarzyszeniami, organizacjami pozarządowymi na rzecz seniorów,
- podejmowanie działań w kierunku aktywności społecznej seniora – akcje charytatywne, wolontariat;
- podejmowanie działań w kierunku aktywności rodzinnej - przekazywanie wartości, tradycji i historii rodzinnej, poczucie bycia potrzebnym.

Realizatorzy: Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe.

4. Oczekiwane rezultaty

Spodziewanym efektem realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny i Dziecka na lata 2015 - 2017, ma być stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny. Wsparcie to

powinno zapewnić specjalistyczną pomoc, poczucie bezpieczeństwa także socjalnego oraz odpowiednie dla dziecka warunki rozwoju.

W dalszej perspektywie Program przynieść powinien oszczędności finansowe związane z faktem pozostawiania dzieci w rodzinach naturalnych i powrotu z opieki zastępczej do rodzin biologicznych.

5. Promocja i monitorowanie projektu.

Promocja projektu prowadzona będzie na stronach internetowych realizatorów projektu, placówek szkolnych i przedszkolnych a także wszelkich imprezach środowiskowych z udziałem adresatów.

Analizę danych statystycznych Ośrodek Pomocy Społecznej będzie prowadził każdego roku obowiązywania Programu.

Monitorowanie programu wyrażać się będzie :

1. Gromadzeniem informacji dotyczących projektów.
2. Aanalizą statystyczną efektów zawierających się w danych :
 - a) liczba rodzin niewydolnych wychowawczo z określeniem powodów,
 - b) liczba rodzin, w których występuje problem uzależnienia,
 - c) liczba dzieci korzystających z opieki placówki wsparcia dziennego,
 - d) liczba dzieci umieszczonych w opiece zastępczej,
 - e) liczba dzieci, które powróciły do rodziny biologicznej,
 - f) liczba rodzin wspierających,
 - g) kwota wydatkowana na utrzymanie dzieci w opiece zastępczej,
 - h) kwota wydatkowana na rodziny wspierające.

6. Finansowanie.

Źródła finansowania zadań określone są w uchwale budżetowej:

Dział 852, rozdział 85204

Wysokość środków na finansowanie zadań określonych w Programie rokrocznie ujmowane będą w uchwale budżetowej uchwalanej przez Radę Miejską w Karlinie a także z budżetu GKPiRPA w zakresie odpowiadającym jej celom oraz budżetu państwa.

7. Podstawa działań ujętych w programie:

- 1) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej art. 176 pkt 1 oraz art. 179 ust. 2 ustawy (Dz. U. Nr 149, poz. 887 z późn. zm.);
- 2) ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.);
- 3) ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.);

- 4) ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.);
- 5) Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2014-2020 pn. Region dla Rodziny przyjęty Uchwałą Nr XXXVIII/517/14 z dnia 30 września 2014r.;

8. Zasoby instytucjonalne działające w obszarze wspierania rodziny na terenie Gminy Karolino.

W strukturach lokalnych działa:

- 1) Urząd Miejski w Karlinie, ul. Plac Jana Pawła II 6;
- 2) Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Traugutta 6;
- 3) Komisariat Policji, ul. Szymanowskiego 17;
- 4) Zespół Interdyscyplinarny w Karlinie, ul. Traugutta 6;
- 5) Straż Miejska w Karlinie, ul. Szymanowskiego 17;
- 6) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Karlinie, ul. Plac Jana Pawła II 6;
- 7) Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej EBW, ul. Koszalińska 25;
- 8) Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Twój Lekarz” ul. Koszalińska 15;
- 9) Program SOS Wiosek Dziecięcych Karolino;
- 10) Warsztaty Terapii Zajęciowej „Iskierka” w Karlinie;
- 11) Szkoła Podstawowa w Karlinie, ul. Traugutta;
- 12) Szkoła Podstawowa w Karwinie;
- 13) Szkoła Podstawowa w Daszewie;
- 14) Szkoła Podstawowa w Karścinie;
- 15) Zespół Szkół w Karlinie im. Ludzi Wielkiego Serca i Umysłu, ul. Ks. Brzóska 6;
- 16) Karliński Ośrodek Kultury, ul. Parkowa 1.

9. Postanowienia ogólne

1. Koordynator programu:

- 1) Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Karlinie,
- 2) Program SOS Wiosek Dziecięcych Karolino.

2. Czas realizacji programu

Gminny Program Wspierania Rodziny opracowany został na lata 2015 – 2017.